

ETIMOLOGIA I TOPONÍMIA: COM ESTABLIR ÈTIMS VERSEMBLANTS SENSE DOCUMENTACIÓ MEDIEVAL

Ramon Ferrer-Emili Casanova (UV-AVL)

La toponímia catalana i romànica disposa de la magnífica obra de Joan Coromines com a base per a qualsevol estudi d'onomàstica i lèxica, amb l'Onomasticon Cataloniae. Però l'obra de Coromines presenta tres mancances que actuen interrelacionades i provoquen solucions etimològiques dubtoses:

- a) Falta de documentació antiga i moderna a l'hora de traçar algunes etimologies (cas de Clariano o Sort Erma.
- b) Una predisposició a veure un origen mossàrab en moltes formes d'altres orígens, especialment l'aragonés (Campello, Vaello.
- c) No tindre present l'antroponímia, especialment els malnoms, i la cultura popular de cada zona i època (el Torratèr, Llobero.

L'objectiu d'esta comunicació és presentar els criteris que usem en el llarg procés de buscar una etimologia versemblant per als més de 100.000 topònims que tenim arreplegats en el Corpus Toponímic Valencià, projecte de l'AVL. En concret, distingim entre les:

- A) Formes documentades a l'Edat Mitjana, siga en topònims, siga en antropònims o en lèxic. D'aquestes no en parlarem ací
- B) Formes amb documentació moderna, almenys anterior al segle XIX per a evitar les deturpacions del castellà, o fins i tot sense cap testimoni anterior al segle XIX.
  - a) Anàlisi de la fonètica del topònim, del lloc que designa i de la forma d'este lloc.
  - b) Descomposició del mot en components: lexema, sufixos.
  - c) Contrast amb formes iguals o semblants en el mateix Corpus, en català i fins i tot en altres corpus romànics.
  - d) Aplicació de la microhistòria de la zona i de la cultura popular (oficis, jocs). Buidatge dels diccionaris valencians, castellans i aragonesos i atlas lingüístics.
  - e) Interpretació aplicant la gramàtica històrica i els trets dialectals de la zona.
  - f) Fixació d'un ètmon que normalment partix d'un mot popular, viu o soterrat, fins enrere, al llatí o a l'àrab.

Aquest sistema ens ha permés proposar ètims dels orígens següents:

- a) lèxic comú valencià
- b) lèxic de les llengües en contacte
- c) d'antroponims malnoms
- d) de deotopònims o topònims transportats
- e) d'altres reconstruïts que intentem trobar en fonts llatines

f) d'altres.

En esta primera etapa ens hem centrat en els suposats topònims d'origen mossàrab segons l'opinió de Coromines, uns 2000, que com diu Carme Barceló no deuen provindre del mossàrab però almenys l'opinió de Coromines demostra la dificultat d'establir un ètim clar i traçar les regles d'evolució que haurà complit.

Bibliografia:

Barceló, Carmen (2010), *Noms aràbics de lloc*, València: IIFV-Bromera.

Casanova, Emili (2003), "L'Onomasticon Cataloniae de Joan Coromines", dins *BISO*, 92, p.97-135.

Casanova, Emili (1998), "Joan Coromines i el lèxic català", en *BSCC*, 24, p.567-628.

Casanova, Emili (2002), "Les monografies toponímiques de Joan Coromines i l'Onomasticon Cataloniae: el cas de la Vall d'Albaida", en *Congrés Internacional de Toponímia i Onomàstica Catalanes*, 2001, València: PUV-Denes, p. 219-278.